

Tantárgyleírás	
Tantárgy neve	Laborállat-tudomány és állatvédelem
Tanszék	Állattenyésztési, Takarmányozástani és Laborállat-tudományi Tanszék
Nyelv	Magyar
Jelleg	Kötelező
Év / szemeszter	I./1.
Kredit	8
Előadás óraszám	80
Gyakorlat óraszám	0
Tantárgyfelelős	Dr. Fekete Sándor György
Oktatók	Dr. Fekete Sándor György, Dr. Bersényi András, Dr. Korsós Gabriella
Előfeltétel	Diploma (DVM, MD), MSc in Biol. vagy Zool. Agric. Sci.)
Tanulási eredmény (beleértve a készségeket és a kompetenciákat, ha vannak)	
A kísérleti elrendezés, a 3R-elvek, a szabványosítás (genetikai, mikrobiológiai, ivar szerinti, stressz, fájdalom-szenvedés foka szerinti) egyszerű kísérleti technikák (rögzítés, bántásmód, mintavételezés), etika és az anaesthesia és euthanasia elméletének és gyakorlatának ISMERETE.	
Értékelés	
Bioetikai esszé írása, kísérleti terv készítése és egy szakcikk kritikai elemzése mint beadandó anyag; feleletválogatásos teszt és miniesszé a diszciplina tényanyagáról az utolsó nap végén.	
Az előadások és gyakorlatok heti ütemterve	
HÉT	Előadások témája

1. hét	<p>Bevezetés a laborállat-tudományba. Kísérleti elrendezés. Hogyan írjunk és elemezzünk tudományos közleményt és kísérleti tervet, engedélykérőt. Az állati model, a nemi dimorfizmus jelentősége és az extrapoláció lehetőségei. Egér-, parkány- és madáranatómia. A laboratóriumi rágcsálók és nyúl, madarak, sertés és kiskérődzők biológiája és zoológiája.. Különleges laborállatok jellemzői. Az egér, a patkány, a nyúl és a gőrény szaporodásbiológiája. A fájdalom élettana. Az analgesia, anaesthesia és euthanasia gyógyszerterana. Stressz, distressz, eustressz és a laborállatok. A laborállat-takarmányozás alapjai. A mikotoxinok jelentősége. Epi-, nutri- és toxicogenomika és a laborállat-tudomány. A mikrobiológiai szabványosítás. A hal mint kísérleti állat. Állattartó létesítmények tervezése és működtetése. A fájdalom és az állati jóllét. A fájdalom fokának becslése és a fájdalomkategóriák. A Grimace Score Systems. A fájdalom és a szenvedés (rosz közérzet) mérséklése és megelőzése. A laborállatok genetikája. Össejtkutatás és technikák. A CRIPS/Cas technika és alkalmazásának kilátásai. A laparo-és thoraszkópia és a mikrosebészet mint az állatkímélet és a 3.R eleme. Madár teratológia. Emlősteratológia. A GLP alapjai. Az OECD toxikológiai tevékenysége.</p>
2. hét	<p>Általános alkalmazott kórtan. A patológia és a szövettan szerepe az állatkísérleti munkában. General pathology. A laborállatok nem-fertőző bántalmi. Az egér és a patkány fertőző betegségei. Zoonózisok. A biológiai ritmusok és jelentőségük a kísérleti elrendezésben. Kísérleti munka madarakkal. Állatkísérletek SPF-madarakkal, BSL3 és BSL4 létesítményekben. Alternatív technikák: elmélet és gyakorlat. A csökkentés, helyettesítés és tökéletesítés (finomítás) lehetőségei a gyógyszerfejlesztési, méregtani és biztonsági vizsgálatokban..Állati modellek a kísérletes pszichiátriában: a transzláció lehetőségei és csapdái. A szociális média és a közvélemény az in vivo kísérletekben résztvevő állatok fájdalomáról és rossz közérzetéről. A magyar jogi szabályozás az állatkísérletekről. Káosz-összetettség elmélet és hatása a kísérletek tervezésére és kiértékelésére.</p>
Gyakorlatok témája	
1. hét	<p>Egér és patkányboncolás. Bánás, rögzítés, ivarmeghatározás. . Anaesthesia és analgesia. Vizelet-, bélsár-, vér- és más biológiai minták vétele. Grimaszkála - Fájdalom fokának becslése. Egyszerű kísérleti technikák (egér, patkány, aranyhőrcsög, tengerimalac, nyúl, házityúk). Konzultáció a záróvizsgáról.</p>
2. hét	<p>Szövettan és krszövettan. Vita az élő állattal végzett kísérletek létjogosultságáról, az in vitro kísérletek lehetséges szerepe. A 3R az analgesiában, anaesthesiában és a humánus euthanasiában. Haszon-ártalom elemzés, nem-szakmai összefoglaló készítése.</p>
Ajánlott irodalom	

Kállai L.: Laborállat könyv. Kallé-K Kft. Budapest, 2002. Liu, E.-Fan, J.: Fundamentals of Laboratory Animal Science. 1st ed. , 2017. Van Zutphen, LFM.-Bauman, V.-Beynen, AC: Principles of Laboratory Animal Science. Elsevir. Amsterdam, 1993, 2000.; NRC: Nutrient requirements of laboratory rodents. Washington, 1986; Svedsen, P.-Hau, J. (eds): Handbook of Laboratory Animal Science. CRS Press. Boca Raton, Fla, 1994, 2004; Hau, J.-VanHoosier, G.L.Jr. (ed): Handbook of Laboratory Animal Science. 2nd ed. CRC Press LLC. Boca Raton-London-New York-Washington DC, 2003-2005.; Regan, T.: The case of animal rights. Univ. Calif. Press. Berkeley, Los Angeles, 1983; Bryan Howard, B.-Nevalainen, T.- Perretta, G.: The COST Manual of Laboratory Animal Care and Use: Refinement, Reduction, and Research. CRC Press, 2010. Fekete, SGy: Feeding and Nutrition of the Laboratory Rabbit. In: DeBlas, C-Wiseman, J.: The Nutrition of the Rabbit. CABI Publ. Oxon-New York, 2019

Megjegyzések

A gyakorlati anyag elosztása változhat.